Europos Parlamentas
2019-2024

Žuvininkystės komitetas

2021/2169(INI)

8.11.2022

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl bendros žuvininkystės politikos įgyvendinimo dabartinės padėties ir ateities perspektyvų
(2021/2169(INI))

Žuvininkystės komitetas

Pranešėjas: Gabriel Mato

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl bendros žuvininkystės politikos įgyvendinimo dabartinės padėties ir ateities perspektyvų
(2021/2169(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į 3, 4, 5, 11, 38, 39, 43 ir 349 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos (BŽP)[1],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Žuvininkystės komiteto pranešimą (A9-0000/2022),

A. kadangi Europos Parlamentas jau pareiškė savo nuomonę dėl įvairių specifinių BŽP bruožų, toliau būtų tinkama daugiausia dėmesio skirti jūrų biologinių išteklių išsaugojimui ir žuvininkystės valdymui pagal BŽP;

Bendrieji BŽP tikslai

1. primena, kad vykdant bendrą žuvininkystės politiką turi būti užtikrinama, kad žvejybos ir akvakultūros veikla būtų aplinkosauginiu požiūriu tvari ilguoju laikotarpiu ir būtų valdoma tokiu būdu, kuris dera su tikslais užtikrinti naudą ekonominėje, socialinėje ir užimtumo srityse ir padėti užtikrinti maisto tiekimą;

2. apgailestauja, kad nuo 2014 m. įgyvendinant BŽP daugiausia dėmesio buvo skiriama šios politikos aplinkosauginiam aspektui, laikant jį būtina sąlyga socialiniams ir ekonominiams bei apsirūpinimo maistu saugumo klausimams spręsti, ir kad tai buvo daroma minėtųjų klausimų sąskaita; mano, kad dėl to atsiradęs neigiamas poveikis žvejybos sektoriui nuo tada, kai įvyko „Brexit'as“ ir kilo COVID-19 pandemija, dar padidėjo ir kad šis poveikis toliau didėja ir tapo nepakeliamas dėl pastarojo meto tarptautinių geopolitinių įvykių;

3. pabrėžia, kad jūros gėrybių anglies dioksido pėdsakas paprastai yra mažesnis nei sausumoje pagaminto maisto, ir tai rodo strateginę jūros gėrybių vertę Europos žaliojo kurso kontekste;

4. mano, kad BŽP reforma turėtų būti siekiama atkurti pusiausvyrą tarp jos tikslų, todėl pritaria tam, kad būtų stiprinami BŽP socialiniai ir ekonominiai bei apsirūpinimo maistu saugumo aspektai ir siekiama užtikrinti vienodas sąlygas tarptautiniu mastu;

[1] OL L 354, 2013 12 28, p. 22.

5. šiuo tikslu ragina Komisiją, prieš siūlant bet kokią strategiją ar teisės aktą arba prieš priimant bet kokius politinius sprendimus, sistemingai atlikti išsamius *ex ante* ir *ex post* poveikio vertinimus, įskaitant socialinę ir ekonominę analizę;

6. ragina Komisiją ir Tarybą formuojant politiką daugiau dėmesio skirti žuvininkystės indėlio į maisto tiekimą svarbai;

7. pabrėžia strateginį žvejų vaidmenį maisto vertės grandinėje ir užtikrinant apsirūpinimo maistu saugumą;

Didžiausias galimas tausios žvejybos laimikis (MSY)

8. mano, kad didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio, kaip žvejybos valdymo atskaitos taško, įvedimas buvo bendros žuvų išteklių būklės pagerėjimo veiksnys; vis dėlto mano, kad MSY tikslas turėtų būti įgyvendinamas atsižvelgiant į praktinę tikrovę ir socialinius bei ekonominius, proporcingumo ir apsirūpinimo maistu saugumo aspektus, įtvirtintus Sutartyje ir Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) elgesio kodekse;

9. atsižvelgdamas į tai primena, kad MSY tikslas „vėliausiai 2020 m. visų išteklių atveju“ jau buvo išplėtotas reglamentuose dėl regioninių daugiamečių planų, priimtuose po 2013 m.;

10. todėl mano, kad Reglamente (ES) Nr. 1380/2013 (BŽP pagrindiniame reglamente) nustatytas didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio tikslas turėtų būti atitinkamai pritaikytas;

Įpareigojimas iškrauti laimikį ir nepageidaujamo laimikio sumažinimas

11. pakartoja savo 2021 m. gegužės 18 d. rezoliucijoje dėl įpareigojimo iškrauti laimikį[2] pareikštą nuomonę; primena, kad įpareigojimas iškrauti laimikį, nustatytas kaip esminis žuvininkystės valdymo paradigmos pokytis, nėra tinkamai įgyvendintas; dar kartą pabrėžia, kad įpareigojimas iškrauti laimikį yra ne savaiminis tikslas, bet priemonė sumažinti nepageidaujamą laimikį ir kad turi būti atliktas socialinio ir ekonominio poveikio vertinimas;

12. be to, mano, kad:

– dabartinis įpareigojimas iškrauti laimikį turėtų būti taikomas lanksčiai, atsižvelgiant į kiekvienos žvejybos rūšies ypatumus;

– įpareigojimo iškrauti laimikį taikymo sritis turėtų būti peržiūrėta siekiant, kad būtų mažiau su žvejybą stabdančiomis žuvų rūšimis susijusių problemų ir sudėtingų nukrypti leidžiančių nuostatų;

– įpareigojimas iškrauti laimikį turėtų tapti patrauklesnis, visų pirma taikant paskatas, kad padidėtų veiklos vykdytojų atsakomybė, taigi ir reikalavimų laikymasis;

[2] OL C 15, 2022 1 12, p. 9.

13. primygtinai reikalauja, kad tikslo kuo labiau sumažinti nepageidaujamą laimikį visų pirma būtų siekiama naudojant technines priemones ir šis tikslas turėtų būti remiamas geriau dokumentuojant laimikį; ragina Komisiją pasiūlyti teisėkūros institucijoms kitų įpareigojimo iškrauti laimikį alternatyvų;

Išsaugojimo priemonės

Žvejybos galimybės

14. primena, kad bendras leidžiamas sužvejoti kiekis (BLSK) ir kvotos yra betarpiškiausias mirtingumo dėl žvejybos valdymo būdas, tačiau atskirų išteklių BLSK gali kelti problemų vykdant mišriąją žvejybą (dėl žvejybos sustabdymo poveikio);

15. ragina Komisiją ir Tarybą nustatyti tik pagrindinių tikslinių išteklių BLSK;

16. pabrėžia, kad prieš keturis dešimtmečius nustatytas santykinio stabilumo principas plačiai pripažįstamas kaip esminė priemonė siekiant užtikrinti ilgalaikį nuspėjamumą ir tęstinumą dalijantis žuvų ištekliais tarp šalių; vis dėlto pabrėžia, kad nacionalinių kvotų paskirstymo ir faktinių valstybių narių žvejybos laivynų interesų atotrūkis laikui bėgant gerokai padidėjo ir dar labiau padidėjo dėl „Brexit'o“; taip pat pabrėžia, kad klimato kaita daro didelį poveikį žuvų išteklių pasiskirstymui;

17. todėl mano, kad būtina pakoreguoti dabartinį santykinio stabilumo principą, kartu išsaugant pagrindinius jo aspektus; šiuo tikslu ragina Komisiją pateikti išsamų dabartinio santykinio stabilumo ir galimų pritaikymo scenarijų vertinimą;

Laivynų valdymas

18. ragina Komisiją pasiūlyti pritaikyti struktūrinę politiką siekiant palengvinti žvejybos pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir pagerinti saugą ir darbo sąlygas: visų pirma visapusiškai išnaudoti turimą bendrąją talpą neviršijant nacionalinių pajėgumo ribų ir apskaičiuojant žvejybos pajėgumą neįtraukti su socialiniais ir saugos aspektais susijusio tonažo;

Regioniniai daugiamečiai planai

19. pripažįsta esminį daugiamečių planų, kaip pagrindinių regioninio žvejybos valdymo sistemų, vaidmenį;

20. ragina Komisiją pasiūlyti daugiau lankstumo šiuose planuose, kad juose būtų atsižvelgiama į socialinius ir ekonominius aspektus ir kintančias sąlygas;

21. pabrėžia, kad reikia gerinti ekosisteminio metodo įgyvendinimą regionų lygmeniu ir nustatyti nuoseklias žvejybos valdymo priemones, skirtas daugiaregioniams ištekliams, kuriems taikomi keli daugiamečiai planai;

Valdymas

Komisijos vidaus sandara

22. atsižvelgdamas į strateginę žuvininkystės, kaip sveiko ir kokybiško maisto šaltinio, svarbą, primygtinai rekomenduoja skirti šiai politikai deramą vietą Komisijoje ir pasirūpinti, kad atsakingos Komisijos tarnybos turėtų pakankamai žuvininkystės ekspertų;

Regionalizavimas ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas

23. ragina valstybes nares plačiai naudotis regioninio bendradarbiavimo priemone pagal BŽP pagrindinio reglamento 18 straipsnį;

24. pabrėžia esminį patariamųjų tarybų vaidmenį konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais;

25. pritaria dabartinei patariamųjų tarybų, kuriose, palyginti su kitomis interesų grupėmis, atstovaujama daugumai socialinių ir ekonominių veiklos vykdytojų, sudėčiai;

26. pabrėžia, kad svarbu įtraukti patariamąsias tarybas į Europos Parlamento darbą;

27. apgailestauja, kad stebėsena, kaip į patariamųjų tarybų rekomendacijas atsižvelgiama priimant sprendimus, ir su tuo susijęs skaidrumas yra nepakankami; ragina Komisiją ir valstybes nares sistemingai ir aktyviai dalyvauti patariamųjų tarybų posėdžiuose ir geriau informuoti apie jų konsultacijų vertę;

28. mano, kad siekiant skatinti principą „iš apačios į viršų“ turi būti plėtojamas bendras valdymas kartu su patariamosiomis tarybomis;

Mokslo duomenis grindžiami sprendimai ir poveikio vertinimai

29. ragina Komisiją visas savo politines ir teisėkūros iniciatyvas (įskaitant įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomi žvejybos apribojimai) grįsti mokslinėmis, techninėmis ir ekonominėmis rekomendacijomis (įskaitant žvejų patirtį) ir ankstesniais poveikio vertinimais;

30. mano, kad patariamosioms taryboms turėtų būti suteikta galimybė prisidėti prie Komisijos Tarptautinei jūrų tyrinėjimo tarybai (ICES) ir Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetui (ŽMTEK) teikiamų prašymų pateikti rekomendacijas, siekiant skatinti glaudesnį mokslininkų ir suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą;

31. ragina Komisiją sistemingai informuoti Europos Parlamentą apie šiuos prašymus;

Žuvininkystės integravimas į platesnį politinį kontekstą

32. pabrėžia, jog būtina užtikrinti, kad formuojant politiką ir planuojant teritorijas žuvininkystės ir akvakultūros sektoriams būtų skiriama teisinga vieta kitų sektorių atžvilgiu;

33. primena, kad siekiant skatinti darnų vystymąsi pagal SESV į BŽP turi būti įtraukti aplinkos apsaugos reikalavimai;

34. pabrėžia, kad žuvininkystės ir aplinkos politika turi būti suderinta, tačiau aplinkos apsaugos tikslai negali būti viršesni už BŽP tikslus;

BŽP išorės aspektas

35. ragina Komisiją skatinti BŽP kaip vandenynų valdymo politikos modelį ir ginti ES žvejybos sektoriaus interesus regioninėse žuvininkystės valdymo organizacijose bei tausios žvejybos partnerystės susitarimuose ir apskritai tarptautiniuose forumuose;

36. ragina Komisiją užtikrinti, kad BŽP tikslai būtų visapusiškai integruoti į ES poziciją visuose tarptautiniuose aplinkos forumuose, pvz., Biologinės įvairovės konvencijoje arba Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijoje (CITES), kuriuose svarstomi su jūrų biologiniais ištekliais susiję klausimai;

37. mano, kad importuojamiems jūros gėrybių produktams turi būti taikomi aukšti aplinkos ir socialiniai standartai, panašūs į ES taikomus standartus;

Atokiausi regionai

38. mano, kad bendroje žuvininkystės politikoje nepakankamai atsižvelgiama į specifinius atokiausių regionų poreikius;

39. ragina Komisiją pasiūlyti atokiausiems regionams ir saloms skirtą programą (POSEI), kuri būtų skirta žvejybai ir akvakultūrai, panašią į žemės ūkiui skirtą programą;

40. pabrėžia, kad ES ir nacionalinė parama smulkiosios žvejybos laivynų atnaujinimui yra gyvybiškai svarbi šiems regionams; visų pirma ragina Komisiją pritaikyti savo žvejybos pajėgumų ir žvejybos galimybių pusiausvyros analizės gaires (COM(2014)0545) prie atokiausių regionų ypatumų;

41. primygtinai tvirtina, kad reikia remti selektyviosios žvejybos metodus, pvz., inkarinius žuvų suburiamuosius įrenginius, kuriuos atokiausiuose regionuose naudoja smulkiosios žvejybos laivynai;

42. pabrėžia, kad reikia skirti reikiamus išteklius siekiant pagerinti mokslo žinias apie atokiausių regionų išskirtines ekonomines zonas;

Klimato kaita

43. pabrėžia, kad klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos yra esminiai BŽP klausimai siekiant spręsti klimato kaitos problemą;

44. pabrėžia, kad reikia atsparesnių ekosistemų ir atsparesnių ekonominių žvejybos sektorių;

45. ragina Komisiją ir valstybes nares padidinti žmogiškuosius ir finansinius išteklius žuvininkystės mokslui, susijusiam su klimato kaita;

46. ragina Komisiją parengti klimato kaitos paveiktiems sektoriams skirtas priemones ir finansavimo galimybes;

°

° °

47. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

AIŠKINAMOJI DALIS

2009 m. Komisija paskelbė žaliąją knygą, kurioje išdėstė bendros žuvininkystės politikos (BŽP) ateities viziją. Taip prasidėjo diskusijos dėl reformos, kuri buvo patvirtinta 2013 m.

Dabartinė Komisija iki 2022 m. gruodžio 31 d. Europos Parlamentui ir Tarybai turi pateikti BŽP veikimo ataskaitą. Ji turėtų ne vėliau kaip 2022 m. įvertinti bendrą žuvininkystės politiką, kad nustatytų, kaip spręsti klausimus, į kuriuos dabartinėje politikoje nėra pakankamai atsižvelgiama, pvz., socialinio aspekto, prisitaikymo prie klimato kaitos ir švarių vandenynų, ir apsvarstyti būsimą jos raidą.

Šio pranešimo projekto tikslas – pateikti politines bet kokios būsimos BŽP peržiūros gaires. Jame nepateikiami visi atsakymai, tačiau keliama keletas klausimų dėl dabartinės BŽP įgyvendinimo, dėl to, ar dabartiniai BŽP tikslai ir priemonės vis dar aktualūs sprendžiant dabartinius ir būsimus uždavinius ir ar tam tikri aspektai neturėtų būti reformuoti, peržiūrėti, pritaikyti ar patobulinti.

Komisija visada laikėsi blaivaus kritinio požiūrio į šią politiką ir tai buvo pagrindinis politikos pokyčių variklis. Komisija turėtų ir toliau skatinti tobulinti politiką, kai ir kur tai reikalinga.

Dėl pranešimo ilgio apribojimų nebuvo įmanoma išnagrinėti kiekvieno BŽP aspekto, kuriam taikomas BŽP pagrindinis reglamentas (ES) Nr. 1380/2013. Reikėjo pasirinkti.

Todėl pranešime daugiausia dėmesio skiriama žuvų išteklių išsaugojimui ir žuvininkystės valdymui ir, be kita ko, remiamasi per pastaruosius keletą metų jau priimtais specialiais pranešimais, skirtais tokiems klausimams kaip didžiausias galimas tausios žvejybos laimikis, įpareigojimas iškrauti laimikį, BŽP 17 straipsnio įgyvendinimas arba temai „Ateities žvejai“. Tačiau techninės priemonės rengiamos neatsižvelgiant į gana neseniai priimtą naują BŽP teisės aktų sistemą.

Pranešimas neapima nei akvakultūros (dėl kurios ką tik buvo priimta speciali Europos Parlamento rezoliucija), nei žvejybos ir akvakultūros produktų prekybos ir perdirbimo (pagal tuo pačiu metu kaip ir BŽP pagrindinis reglamentas priimtą specialų reglamentą). Jame taip pat nenagrinėjami kiti esminiai aspektai, pvz., BŽP struktūrinis ramstis (pagal EJRŽF reglamentą), kontrolė (šiuo metu vyksta tarpinstitucinės derybos) ar „Brexit’o“ poveikis ES žvejybai šiaurės rytų Atlante (taip pat aptarta neseniai priimtoje rezoliucijoje).

Pranešėjo pozicija

Nekalbant apie konkrečias priemones, kurias reikia peržiūrėti, būsimai BŽP reikia iš esmės pereiti nuo nelanksčių ir nerealių tikslų prie pragmatiškų ir pasiekiamų tikslų.

Per pastarąjį dešimtmetį (2010–2020 m.) stebėjome radikalų pokytį – nuo visiško aiškiai apibrėžtų žuvininkystės valdymo tikslų nebuvimo buvo pereita prie griežtų vadinamųjų politinių tikslų, skubotai nustatytų 2013 m. (paskutinės BŽP reformos metais), suprantant, kad tuo metu niekas neturėjo visų atsakymų į klausimus apie jų poveikį ir praktinį įgyvendinimą, ir leidžiant patirčiai spręsti, ar jie gali duoti rezultatų, ar ne. Problema yra ta, kad 2013 m.

sutarti tikslai ne tik kad nepasiekti per nustatytus terminus, bet ir paaiškėjo, kad kai kurių tikslų neįmanoma pasiekti, o kitus labai sunku praktiškai įgyvendinti.

Mokslininkai pripažįsta, jog pasiekti, kad visi žuvų ištekliai jūrų ekosistemoje būtų naudojami tokiu lygiu, kuriam esant užtikrinamas didžiausias galimas tausios žvejybos laimikis (MSY), – tai mūsų nusistatytas tikslas, kuris turėjo būti pasiektas ne vėliau kaip 2020 m., – praktiškai neįmanoma. Visi ištekliai, ypač vykdant žvejybą, kai žvejojamos įvairių rūšių žuvys, negali būti vienu metu žvejojami tokiu lygiu, kuriam esant užtikrinamas didžiausias galimas tausios žvejybos laimikis. Taip pat ir tikslas ne vėliau kaip 2019 m. įgyvendinti įpareigojimą iškrauti visą laimikį, nors kaip koncepcija atrodo paprastas, šiandien vis dar kelia didelių sunkumų. MSY koncepcija turėtų būti įgyvendinama atsižvelgiant į praktinę tikrovę ir socialinius bei ekonominius, proporcingumo ir apsirūpinimo maistu saugumo aspektus.

Šios priežastys nulėmė ne tik žvejų nepasitikėjimą politikais, nes priimtos priemonės yra netinkamos ir stokoja tvirto mokslinio pagrindo, visuomenės, kuri mano, kad ES neįgyvendino to, dėl ko buvo susitarta, nepasitikėjimą, bet ir pasipiktinimą žvejais, nes manoma, kad jie nesilaiko teisės aktų.

Abejojama ES patikimumu. Reikia, kad tikslai būtų realistiški ir pasiekiami. Žvejai turi būti įtraukti į šiuos procesus. Būsimoje BŽP reikia atkurti ir propaguoti taurios ir sudėtingos žvejo, ypač ES žvejo, tiekiančio vartotojams sveikus, aukštos kokybės ir tvarius maisto produktus, profesijos įvaizdį.

Dabartiniuose BŽP tiksluose skiriama per daug dėmesio aplinkosaugos aspektams. Nors niekas neabejoja, kad geros būklės žvejybos ištekliai ir biologinės įvairovės apsauga yra būtina ekonomiškai gyvybingo žvejybos sektoriaus sąlyga, nereikėtų pamiršti, kad BŽP tikslas yra ne vien tik turėti gausesnių žuvininkystės išteklių ar mažiau pereikvojamų išteklių, bet ir – arba visų pirma – pasiekti didžiausią tausų jūros gėrybių gamybos lygį, kad būtų užtikrintas apsirūpinimo maistu saugumas ir teigiama socialinė bei ekonominė grąža žvejams ir pakrančių bendruomenėms. Todėl žuvininkystės ir aplinkos politika turi būti suderinta, tačiau aplinkos apsaugos tikslai negali būti viršesni už BŽP tikslus.

Geras valdymas, ankstyvos konsultacijos ir veiksmingas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas sprendimų priėmimo procese yra pagrindiniai sėkmingos politikos elementai.

Šiomis aplinkybėmis užtikrinti vienodas sąlygas tam tikrų užsienio laivynų, taikančių žemus socialinius ir apsaugos standartus, žvejojančių tose pačiose zonose kaip ES veiklos vykdytojai ir parduodančių savo produktus ES rinkose, atžvilgiu yra labai svarbu ES laivynų ir akvakultūros gamintojų konkurencingumo požiūriu.

Kartu turime užtikrinti, kad vykdydama vandenynų valdymo veiksmus ES gintų savo žvejybos sektorių interesus pasauliniu lygmeniu. ES tvarumo modelio gynimas ir skatinimas yra visiškai suderinamas su ES sektorių interesų apsauga ir šie procesai turėtų vykti kartu.

ES žvejybos ir akvakultūros sektoriai ir visa jūros gėrybių vertės grandinė yra strateginiai subjektai, nes jų vaidmuo visuomenėje yra tiekti aukštos kokybės sveiką maistą vartotojams. Turime suteikti jiems vietą, kurios jie nusipelno, ir apskritai teikti jiems didelę reikšmę ES politinėje darbotvarkėje.

Pabaigai pasakytina, kad atokiausiuose regionuose yra specifinių kliūčių ir specifinių

poreikių, kaip nustatyta SESV 349 straipsnyje. Pagal BŽP turėtų būti atsižvelgiama į jų ypatumus ir poreikius ir prie jų turėtų būti prisitaikoma.